

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
in Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Cel mai nou domnitor al Europei.

Prințul de Wied a înștiințat în toată forma marile puteri despre hotărîrea sa. de a primi tronul Albaniei. După vizita ce a făcut-o la Roma, regelui Victor Emanuel a urmat acum vizita la Viena, și în curând după aceea cătră capetul acestei luni plecarea spre noua țară.

Date fiind raporturile de înrudire ale noului domnitor european cu familia regală a României, credem că facem o plăcere cititorilor noștri, reproducând, după ziarul străine, o interesantă caracterizare a prințului Wilhelm de Wied, făcută de scriitorul Frederic Wile, în coloanele ziarului englez Daily Mail.

Misiunea noului principe al Albaniei nu este ușoară. Greutăți și răspundere mare vor apăsa umerii noului principe, căruia la curtea din București îi s'a dat odinioară numele de Lohengrin. Și nu înzădar s'a dat acestui om, care venia la curtea regală din București, ca oaspe al mătușei sale, Carmen Sylva, numele acesta, al cavalerului din pieza lui Richard Wagner. Primul îndemn al acestei numiri în glumă, îl va fi dat albul strălucitor și coiful scilpicios al uniformei corpului de gardă din Potsdam, unde prințul a făcut serviciu militar până acuma, lăsând de urmaș în palatul locuit de dânsul pe prințul Carol a României. Multe trăsături însă din întregă ființa acestui om, extraordinar de înalt și robust — pentru care ca locotenent tinăr era o jucăree să ridice sus în aer, cu o singură mână, pe cutare camarad al său — justifică și în altă privință numele ce îi s'a dat. Da, Lohengrin — pentru că dorința lui cea mai

fierbinte este să iee asuprași primejdiile și nesiguranțele noui sale slujbe, carea îl ispitește cu necunoscutul ei viitor. Și soția lui pare a fi de acelaș gând, din acelaș aluat croită: ca și el, nici ea nu vrea să dea ascultare sfaturilor binevoitoare ale prietinelor îngrijorați; cu ochii larg deschiși, cu inimă vitează sunt gata să plece ambii spre ceea-ce alții numesc: „aventură albaneză”.

Resboincii fii ai munților Albaniei, se spune, că cinstesc curajul și vitejia. Dacă o fi așa, atunci principele Wilhelm și soția sa au cel mai înalt drept la credința, alipirea și iubirea fiitorilor lor supuși. Ca o „unealtă a civilizației” vrea el să meargă în noua sa țară și toți cari cunosc personal pe acest om, onestitatea lui neînfricată și darul tăcerii, moștenit dela marele său străbun Wilhelm de Orania, știu și înțeleg că se gândește foarte serios la acel lucru.

Cât nu s'au străduit prietini și camarazii, să-l desmânte dela planul „nebun”, cât nu le-au zugrăvit ei tot ceea ce vor pierde și ceea ce îi așteaptă în noua patrie: acest modern Lohengrin și cu Elza lui respuns-au hotărît: *nu*. Colo jos îi așteaptă o problemă, o datorință, carea tocmai prin greutatea și mărimea ei îi ispitește îndoit de mult: de aceea ei vor pleca.

Intrebați pe amicii lui, cari sunt trăsăturile caracteristice ale prințului de Wied și toți vă vor răspunde numai decăt: pasiunea pentru chemarea de soldat și iubirea nesăturată a cărții.

Ca student în Jena, bucuriile cărții le prețuia mai mult, decăt obicinuitele bucurii studentești: lângă păharul cu cerevisie și pe parchetul menzurilor. Dar corpul său uriaș cerea încordări și trupești, și de aceea orice oră liberă, ruptă din timpul studiului, era închinată oț-

lirii mușchilor. La universitate prințul de Wied era vestit ca cel mai tare om al almei mater dela Jena și chiar astăzi se spun adevărate povești despre puterea lui corporală. Făcându-se soldat, energia de voință, stăruința și bunul umor îi rămaseră credincioase, așa cât nu a fost numai o întâmplare, că tinărul sublocotenent a intrat de grabă în academia militară. Iar dacă cineva ar face aluzia, că rangul și situația sa i-ar fi ușurat drumul în cariera militară, camarazii lui ar răspunde zimbînd: chiar de l-ar fi chemat Meier ori Müller, ori Schulze, totuș ar fi trebuit să ajungă în statul major și ar fi și ajuns. A ajuns ca căpitan aci și o strălucitoare carieră militară, cu cinste câștigată, i-ar fi stat deschisă, dacă problema aceasta a Albaniei nu l-ar atrage între străini, afară de patria sa, Germania. „Energie și entuziasm tineresc” sunt caracteristica familiei de Wied, așa judecă englezul, scriitorul articolului din Daily Mail. „Entuziasm, cu toată aparența externă de nepăsare. In ființa sa prințul este foarte calm și chibzuit. In conversație țî-se tradează inteligența și voința lui. Scurt la vorbă, nizuind totdeauna spre miezul, spre simburele cestiunii ce o discută. Așa cât simți îndată, că ai în fața ta un om al faptelor. Statura lui, ce îți face impresia puterii unui leu, și fisionomia lui, care tradează rezoluție și chibzuire, trebuie să-și facă efectul lor”.

Printesa Sofia încă nu este nici de cum ființa ceremonioasă a celor de un rang cu ea. O recunoști îndată, ca pe o femeie de o ambițiune fără odihnă și de o voință conștientă și încăpăținată. Atmosfera liberă și nesilită a prunciei sale lămurește jovialitatea neforțată a întregii sale făpturi. Ca un copil dela țară a fost crescută, între co-

linele și stepele Moldei, din partea unei mame, care a fost poetă, muzicantă și pictoră. Dela început a fost învățată, să nu se ferească din calea oamenilor de rând și cei dintâi soți de joc i-au fost pădurarii și amplotiații bunurilor averii sale părintești.

Deschiși și toleranți, curagioși și neînfricați, prinții de Wied sunt cei mai chemați să ocupe tronul Albaniei. Marile Puteri de sigur au căutat în lung și în larg, fără de a găsi altă păreche de oameni mai potriviți, decât aceștia!

Așa închee englezul Wile.

Care va fi soarta noului stat independent — ne întrebăm noi — care va fi raportul lui față cu celelalte state din Balcani și mai ales față cu România și față cu idealurile neamului românesc întreg — iată întrebări și probleme, a căror deslegare va da-o numai viitorul! O parte din teritoriul albanez e azi încă sub stăpânirea Sârbilor. Poate nizuința de a-și elibera pe acești conaționali ori anumite îndemnuri ale Austro-Ungariei, să provoace cumva conflicte cu Sârbia și deci oarecare apropiere a Albaniei de Bulgaria, rivala firească a Sârbiei și a României.

La tot cazul, legătura de înrudire cu familia domnitoare a României, precum și simpatiile ce Al-

banezii le poartă României, carea a fost și pentru ei, ca și pentru toate neamurile Balcanului, adăpostul cel mai sigur al aspirațiilor lor naționale, ne îndreptătesc a crede, că noul stat nu va fi o piedecă în calea realizării depline a aspirațiilor firești ale neamului nostru.

Parentând pe regretatul fruntaș Dr. N. Oncu, dl Iorga scrie, în „Neamul românesc“:

„Intr'un sanatoriu de lângă Graz a murit, după o lungă pribegire de om bătrân, bolnav și năcăjit, prin străinătate, N. Oncu, directorul băncii „Victoria“, unul din fruntașii Românilor din Arad și unul din membrii Comitetului Național. A murit fără să fi luat parte: într'o formă oarecare, la noile și imposantele operații diplomatice ale conducătorilor Românilor din Ungaria, fără să fi avut înaintea ochilor, în zilele din urmă, visul paradisiac al fericirii românești prin frăția ungurească, lucru mai neobișnuit poate pentru dânsul decât pentru alții fiindcă era un moșneag. A murit câțiva ani după ce „Tribuna“, pentru care jertfise atâta, își dăduse sufletul în brațele amicale, care fuseseră comandate din România, după ce glasul de opoziție amuțise pentru totdeauna, după ce această frăție dintâiu a oamenilor pe ruina ideilor învățase pe Români de dincolo în ce chip, tot ca la noi în România, ideile se părăsesc pentru ca oamenilor să le fie bine.

Odihnească-l Dumnezeu în pace pe Nicolae Oncu, pentru câți bani a plătit la „Tribuna“! Și să ne dea mulți ca dânsul! Unul singur face pentru o nație mai mult decât o sută de poeți simbolisti — tunde-i-ar bărbierul! — și o mie de celebriități și revelații oratorice la Mesagiu“.

Amânarea asentărilor. Printr'un ordin al ministerului de războiu, publicat în „Militärische Rundschau“, asentările cari aveau să se țină în luna Martie, se amână pe timp nehotărît. Ordinul nefiind motivat oficial, se crede că a fost dat din cauza neînțelegerilor din Reichsrath, în urma cărora legea de apărare a țării încă nu a fost votată.

Corespondențe.

Scrisoare din Gherla.

Sunt rari zilele senine, dar sunt și mai rari zilele de adevărată sărbătoare, cari au farmecul de ne a înălța, a ne înviora și a ne dau îndemn de muncă.

Adevărată sărbătoare a fost pentru dieceza Gherlei praznicul celor trei sfinți Ierarhi: Vasile, Gregoriu și Ioan, nu numai pentru că a urât mulți ani fericiti, din prilejul onomasticeii aceluia, care se alipește cu deplină dragoste de turma care o cârmuște, P. S. S. Vasile Hossu, ci și pentru că aceasta a fost ziua în care Venerabilului prepozit Ioan Georgiu i-s'a comunicat în mod solemn denumirea de prelat domestic al Preafericitului nostru Părinte, Patriarhului din Roma Piu X. a fost sărbătoarea, deci îndoită a fost și bucuria de care s'au împărtășit inimile celor ce au participat la aceasta.

La orele 11 și jumătate s'a adunat în capela episcopescă Vaneratul Capitlu, clerul gremial și clericii seminariali în frunte cu P. S. S. Vasile Hossu. P. S. S. Episcopul îmbrăcând epitrahilul, mandia și camilafca și luând în mână toiagul arhieresc, după ce s'a cântat „Împărate ceresc“ ține o cuvântare

FOIȚA.

Morb socresc.

(anecdota.)

Cum aude Hani baci
Că omu dacă-i morbos
De să duce la spital
Mi-să face sănătos.

Deci gândește sasu nostru
C'ar fi bine ca să facă
La spital să-și ducă soacra
Leac să-i deie ca să tacă.

Cum ajung la Dr. Palkó,
Palkó 'ntreabă ungurește:
„Mi kell báci, mi kell neked —
Bágye héj, csé trebuestye?“

Sasu zice: „Bitt' Herr Doktor,
Am pe soacra c'am morboasă
Și aș vrea-o vindecată“.
— „Ce morb are?“

— „Morb de oasă“.

— „Și ce oase-o der vecine?“
— Cred că oasele din gură,
Ca nu tace nici o leacă
De gândești că-i făcătura“.

— „Nu-i de oase — zice Palkó —
Nu-i de oase, zeu așa,
Fără zace 'n morb socresc,
Cum zace și soacra mea.

Cluj, 1/I 914. Theod. A. Bogdan inv.

MALTA.

Amintiri dela congresul euharistic.

(Continuare și fine.)

7. Procesionile.

Deși lucrările congresului au fost încheiate Sâmbătă la ora unu și jumătate în rotunda dela Musta, în programă se mai prevedea pentru seara acelei zile, binecuvântarea apelor mării, iar pentru Duminecă o mare slujbă pontificală în biserica cavalerilor din Malta și marea procesiune euharistică prin capitala insulei Valetta și orașul Floriana din apropiere. De sigur că nimie nu putea să producă o bucurie mai mare locuitorilor din Malta, decât binecuvântarea portului lor și a apelor mării lor prea iubite. Fiindcă numai a douăzeci trebuia să se desfășoare toată pompa și întreaga strălucire a ceremoniilor bisericesti, pentru procesiunea de astăzi, la care pontifică și poartă sf. Sacrament. Cardinalul Legat, parohii, canonicii și episcopii au fost îndrumați a veni îmbrăcați numai în hainele lor obișnuite în cor. Incet, solemn și liniștit înaintează procesiunea prin străzile din Baracca. În rânduri strânse stă norodul și privește cu evlavie și genunchii plecați trecea Prea Sf. Sacrament. Din când în când câte un cor de copii intrerupe liniștea prin vocea lor

armonioasă. Dispoziția solemnă ce din ce în ce se preface în gravitate, râvna pentru Cel Prea Sfânt cutremură spiritele noroadelor cu cât procesiunea se apropie mai mult de terasă.

Când ocup aci locul meu de eri, și privesc peste nemărginitele valuri ale mării, cu gândul că peste câte-va minute se va ridica binecuvântând mâna Domnului peste apele acestei mări, cu greu am putut să stăpânesc emoțiunea adâncă a sufletului meu. Acum se apropie sub baldachin Împărtitorul binecuvântărilor divine. Monstranța e așezată pe-o simplă mescioară. Abia se arată Prea Sfântul Sacrament, se ridică simultan cu o putere irezistibilă exclamațiuni entusiaste, de bucurie și dragoste prin aplauze și agitări de pâlării și batiste. Mulțimea imensă a noroadelor, cari au inundat malurile, străzile, ulițele, vapoarele, corăbiile și bărcile din port și acoperișurile caselor, copleșită cu aclamațiunile lor entusiaste mugetul valurilor mării. Timp de câte-va minute stăpânește adâncă liniște. Apoi un ceremoniar agită o pânză alba, și deodată se aud sirenele și șueratul vaselor din port, clopotele orașelor și satelor rasună, și poporul cuprins din nou de entuziasm, isbucnește în exclamațiuni și mai însuflețite. Când apoi liniștea își reia stăpânirea și monstranța fu ridicată, pogorându-se binecuvântarea Domnului peste mare și insulă, toți cu genunchii plecați adorau pe Dumnezeu și-i se

plină de duioșie, dar întretesută cu multă mângâiere. În aceasta accentuiază, că dorul cel mai ferbinte, care îi frământă inima decând conduce aceasta de Dumnezeu binecuvântată dieceză, i-a fost și îi este ca să o vadă în bine să o ducă în deplină înflorire. Spre scopul acesta a denumit până acuma mai bine de 300 de parohi, ca să depărteze din sufletul multora gândul de provizoritate, și statorniciți în slujba înaltă preotească să lucreze cu mai multă voie și mai mare zel în viaa Domnului; a denumit o serie de protopopi actuali, a înființat apoi pentru renașterea spirituală a preoțimii și credincioșilor Reuniunea de misiuni, carea sub conducerea vrednicului ei președinte, Dr. Octavian Domide, a produs și până acuma roade frumoase. Și fiindcă în guvernarea și chivernisirea diecezei — sprijinul cel mai mare îl dă Ven. Capitlu catedral, s'a convenit ca grija sa părintască să se îndrepte și asupra Capitului rugând pe Preafericitul Părinte Papa Piu al X. să distingă pe venerabilul prepozit cu demnitatea de prelat domestic al Preasfinției Sale. Arată multele merite ale acestui dignitar bisericesc al diecezei Gherlei, care timp de 3 ani a fost învățător la școala primară din Lăpușul unguresc, apoi 15 ani a fost spiritual al seminarului teologic și se mândrește cu atâția și atâția fii sufletești, în urmă timp de 18 ani a fost rector al aceluiaș seminar, iar în vremea de văduvie a diecezei a fost vicar capitular, cu care prilej s'a dovedit cărmuitor bun și drept. Incheie cuvântarea cu cuvintele sf. scripturi: Vrednic este muncitorul de plata sa aducându-i la cunoștință, că Preafericitul Patriarh al Romei Papa Piu X. îl distinge cu demnitatea de prelat domestic.

Profesorul de teologie Dr. Victor Bajor cetește brevele de denumire. Clericii seminariali cântă: „Întru mulți ani!“ la adresa

aceluia, care a muncit o frumoasă parte din viață pentru tinerime și s'a făcut vrednic a fi înălțat la o treaptă așa de înaltă.

A urmat vorbirea Ilustrității sale prepozitului Ioan Georgiu în care prin alese cuvinte mulțamește P. S. S. Episcopului pentru frumosul dar pe care i-l'a prezentat chiar în ziua onomastică, i-și exprimă alipirea față de scaunul apostolic și îndreptându-se către tinerul cler îl asigură și de-acum de dragostea care o nutrește în inimă față de dânsul.

Ilustritatea Sa Dl. Episcop îi predă brevele de de denumire, sărutându-l, nou denumitul prelat papal sărută mâna Ilustrității Sale, corul clericilor seminariali din nou întonează „Mulți ani!“... apoi se sfârșește serbarea cântându-se: „Cuvine-se cu adevărat“.

S'a sfârșit serbarea, dar inima noastră este încă plină de impresii, de sub vraja cărora nu ne putem scăpa, mintea noastră e frământată de o mulțime de gânduri, din cari se desprind cuvintele vecinice ale sf. scripturi: „Vrednic este muncitorul de plata sa“.

În onoarea noului prelat, Il. Dl. Episcop în aceea zi a intrunit la masa sa pe membrii capitulari.

De însemnat este, că o astfel de distincție papală — până acuma n'a fost acordată din partea Romei — pentru vre-un membru capitular din Gherla, — prepozitul Georgiu este primul prelat papal al diecezei Gherlei. — Dumnezeu să-l păzească întru mulți ani — spre binele și prosperarea diecezei, pentru care și-a consacrat toate puterile de când este în serviciul bisericii.

La mulți ani!

Correspondentul.

Corespondență din Oradea.

Concertul „Hilariei“.

Am avut și noi un geniu, care ne-a desrobotit de glia ce ne-a legat de veacuri, și un sbor îndrăzneț al minții și al mașinei sale ne-a ridicat sufletele spre ceriul curat, spre idealuri scumpe, spre necuprinsul acela senin unde încetează orice patimă, orice vâltoarea luptei pentru existență.

Am avut și noi un geniu, care a unit în sine, a personificat neamul nostru: s'a ridicat din țărani, din opincari și a ajuns să fie cel mai ales al neamului, să ia parte cu cinste în deslegarea celei mai moderne probleme, cucerirea aerului!

Am avut și nou un geniu, care a strălucit în viața noastră plină de năcazuri și patimi ca un meteor, — strălucitor a strălătat înălțimile apoi... s'a prăbușit.

Am avut un geniu, care ne-a vărsat în suflete încredere în viitorul nostru și în noi înșine...

Am avut un geniu învingător, nu pe câmpul de bătae al forței brutale, ci în câmpul de bătae al minții, și al progresului, a luminii universale, în câmpul dela Aspern, unde s'a dat lupta mare și nobilă a întrecerii genilor și unde eroul nostru a ieșit în două rânduri învingător peste lamura neamurilor culte din Europa.

Ne-a ridicat pe toți în fața lumii, a vărsat nădejdi, tărie, însufiețire în sufletele noastre, — cunoaștere, simpatie în celelalte neamuri.

Tăcut, în liniște, fără sgomot, fără laudă de sine, modest el a făcut mult pentru noi toți. Nu totdeauna cei cu gura mare sunt și mari la fapte; adeseori strigă oamenii să-și poată isprăvi în tăină mai bine lucrurile potrivnice neamului.

Vlaicu a tăcut și a făcut; nu și-a făcut reclamă șie-și; reclamă mai bună nu trebuia decât mintea lui, și mașina care a intrat-o!

Nu i-a fost dat să-și împlinească visul mareț: pământul l'a cerut înapoi! Când era să vie să ne vadă, să vie prin drumul până astăzi neumblat: s'a dus să nu se mai reîntoarcă niciodată!

Ei bine: Vlaicu a murit să trăiască 'n adevăr de-acum înainte; a murit să trăiască pentru vecie, până când va fi un suflet de român pe aceste plaiuri și peste întreg rogozul acesta de prav și de tină.

Acestui geniu, lui Vlaicu, i-a fost jertfită serată din 8 Febr. 1914 a „Hilariei“. Publicul — relativ foarte puțin — s'a adunat să aducă prinos de dragoste și să înalțe în inimi monument neperitor. Programa — și frumos executată — a fost alcătuită din puncte pe deplin românești, cum se cădea acestui geniu care s'a jertfit pentru românism.

Nu voiu aduce laude — de-altcum binemeritate executatoarelor și executorilor programului — căci se 'nțelege, toți și-au predat punctele spre cea mai mare mulțămire a tuturor. Voi schița numai ceea ce a fost.

După discursul cald comemorativ al D-lui C. Pușcașiu stud. iurist, care a evocat amintiri duioase și triste din viața marelui Vlaicu, — Dșoara Valeria Ciurdariu a pre-dat cu simțire și căldură cuvenită „Sburătorul“ de I. U. Soricu, apoi am auzit jocul frumos, frapant, simpatie al Dșoarei Viiorica

închinan Lui. Entuziasmul ce a cuprins sufletele celor de față în aceste momente este indescriptibil; un tânăr coleg al meu mărturisește: în momentele înălțătoare a binecuvântării apelor am plâns ca un copil.

În inimile și istoria poporului din Malta va rămâne pe veci memorabilă această solemnitate a binecuvântării mării, ea este punctul cel mai culminant al acestui congres. Marea procesiune de Duminecă, la care au luat parte toate parohiile, toată societățile și asociațiunile, toate școlile și institutele insulei, a fost în toate privințele mareț, covârșitor, entusiast, dar binecuvântarea mării totuș a răpit și impresionat mai mult inimile. Motivul era pe de o parte că această solemnitate atingea coarda patriotică a insularilor, iar pe de alta că li-s'a dat ocaziunea a-și manifesta spontan credința și sentimentele de cari le este stăpânit sufletul.

Și Duminecă era entuziasm nemărginit, acesta s'a dovedit printre altele și prin aceea că pe când procesiunea trecea pe străzile strălucit împodobite s'au aruncat flori de prin toate ferestrele și verandele, de pe toate acoperișurile și balcoanele caselor. Adâncă credință a poporului din Malta, pentru Isus Mântuitorul se mai manifestează încă odată, spontan și cu putere. După procesiunea care a ținut ore întregi, făcându-se întuieric, noroadele stăteau încă adunate pe piața din Floriana, împrejurului înaltului altar. Se a-

propie Prea Sf. Taină altarul de odată se arată strălucitor de sute de lămpi electrice și așteaptă noroadele toate cu nerăbdare momentul solemn în care apare monștranta de altar. La câți-va pași de mine stătea vigurosul paroh din Musta. Cu adâncă evlavie privește el spre Sf. Taină. Deodată apare un zâmbet vesel pe buzele sale, bate din mâni aplaudând și exclamă! „O Isuse! o Isuse! și sute de mii aplaudă și exclamă și jubilează manifestând în aceste ore solemne ale nopții, dragostea și râvna lor pentru Mântuitorul lumii. Erau aceste momente duioase!

Imediat după încheierea acestei manifestațiuni entusiaste de credință, a trebuit să ne gândim la plecare. Consulul României și cel american au poftit pe Abatele de Einsiedeln și pe cel din S. Meinrad din America, la debarcader pentru ora unspre-zece și jumătate din noapte; și cu toată imbulzeala imensă, ei au reușit să ȳ asigure trei locuri pe vaporul „Carola“. Plecarea a avut loc cu mult mai târziu, încât binefăcătorul somn în care ne-am adâncit, ne-a cruțat durerea pe care desigur am fi simțit-o în momentul pornirii noastre din portul acestei insule ospitaliere. Dimineața, când ne urcăm pe bord, vedem că ne apropiem de insula Sicilia.

(Sfârșit).

(Revista catolică).

R. Netzhammer.

Pap, care a jucat la pian fragmente din opereta românească: „Crai nou“ de C. Porumbescu, cu o îndămânare cuceritoare. La insistența și cererea întregului public, ne-a mai jucat „Preludiul și Hora“ lui T. Brediceanu. D-l M. Iarca a citit apoi articolul interesant a poetului Goga: „Drumul unui cuceritor“, în care sunt date și scene foarte prețioase din viața lui Vlaicu, scrise în stilul acela frumos și avântat, care caracterizează proza lui Goga. În urmă domnișoarele Felicea Feier și Ela Popovici au cântat împreună minunata cuceritoare „Doina ciobanului“. Jocul de violină a D-șoarei Feier l'am admirat și de altădată; de data asta s'a întrecut pe sine însăși, și a redat cu desăvârșire chiar și acordurile cele mai grele, și tonurile cari la la violină cer îndămânare neobișnuită. D-șoara Popovici i-a fost acompaniatoare vrednică, căci și îndămânarea la pian a D-sale a avut parte în succesul mare ce au ajuns împreună. Judecata publicului a fost cererea frenetică, în urma careia au repetat doina.

Am adus și noi amintiri lui Vlaicu prinos de dragoste și însuflețire, iar în inimile și sufletele noastre i-am ridicat monument mai tare, mai nerăsturnabil într'adevăr decât orice metal!

Correspondent.

Din Sălaj.

Despărțământul Crasna al Asociațiunii.

S'a mai accentuat în coloanele „Unirii“ pornirea laudabilă a comitetului central din Sibiu — ca în locul despărțământelor prea estinsă — să se înființeze cât mai multe despărțăminte după cercurile administrative a-le comitatelor; ca astfel să se poată ajunge la o mai rodnică activitate culturală. Și e bine să fie așa. Unele despărțăminte de până acum — cuprindeau aproape toate comunele românești dintr'un comitat — ba în multe locuri și din comitatele învecinate. Astfel apoi — lucru firesc — că comitetul despărțământului — cu tot zelul său de muncă — nici pe departe n'a fost în stare să producă acel rezultat de muncă culturală — care să aștepta dela dânșii.

De aceea — idea înființării unui nou despărțământ — al Crasnei, a fost primită cu o vie bucurie din partea preoțimeii și inteligenții laice din acest ținut. Vrednicul conducător al mișcărilor noastre culturale și naționale din Sălaj — dl Andrei Cosma directorul „Silvaniei“ — ca delegat al comitetului central din Sibiu — a conchiemat pe ziua de 10 Februar st. n. pe toți frunțașii români din acest ținut — la adunarea de constituire în localitatea filialei „Silvania“ din Crasna. Apelul lansat în acest scop a aflat răsunetul convenit — înfăptuindu-să un frumos număr de preoți, avocați etc. precum și numeroși plugari din satele învecinate.

Între cei de față am remarcat pe dnii: Grațian Flonta preot în Cătălul-rom., dr. Victor Deleu adv. Șimleu, dr. Augustin Pinteș adv. Crasna, Ștefan Comloșan contabil Crasna, Ilie Călăuz preot Crasna, Aurel Petruca preot Agbiș, Vasile Gheție preot Șeredei, Vasile Sabo preot Stârciu, Nicolae Căprar învățător Stârciu, Ioan Oltean preot Pria, Aurel Orian, preot Ciseriu, Paul Nodiș preot Mal, Laurențiu Sima preot Săg,

Teodor Vaida preot Bănișor, dr. Valentin Dragoș preot Peeiu, Nicolae Iuhász preot Marin, Petru Codeus preot Fizeș etc.

După vorbirea frumoasă — a delegatului, în care relevează necesitate înființării noului despărțământ — ca astfel lumina culturii noastre naționale să poată străbate cât mai adânc în straturile poporului nostru dela sate — să alege un notar și cassar adhoc, înscriindu-se toți cei de față de membrii pe viață. ordinari și ajutători ai Asociațiunii. După acestea s'a purces la alegerea comitetului cercual — aclamat fiind de director al noului despărțământ „Crasna“ harnicul și zelosul preot din Cătălul-rom. Grațian Flonta; iar de membrii în comitet — pe lângă membrii naturali ai comitetului, dnii dr. Augustin Pinteș, Ilie Călăuz, dr. Valentin Dragoș și Laurențiu Sima.

Astfel s'a dat ființă noului despărțământ, care va avea menirea frumoasă — să fie un nou focalar de lumină și cultură în mijlocul țărănimii noastre. Și putem să ne mângâiem cu nădejdi frumoase în viitor, dacă preoțimea și inteligența noastră laică, se va achita în mod vrednic — de îndatorirea ce ni-se impune tuturor — de a munci din răsputeri pentru cultivarea și luminarea poporului nostru dela sate.

Unul din cei de față.

Prelegeri populare.

Prelegerile populare din luminișul Nr. 3. ținute în Bârla în 25 Ian. 1914 au reușit peste așteptare. Poporul ademenit încă din anul trecut a luat parte în număr foarte mare din toate comunele învecinate, deși a fost un frig mare.

Îndată după celebrarea serviciului divin au urmat prelegerile; cari s'au ținut în școală, care deși mare totuși nu a putut cuprinde pe toți cei adunați, așa că a trebuit să steie mulți și pe afară. După deschiderea adunării din partea președintelui dl Ioan Baciș preot, a urmat prelegerea primă ținută de dl Ioan David despre alcool și urmările lui. A făcut o impresiune adâncă în inimile celor de față, cu atât mai vărtos, că dl David, cea ce a preles a și explicat și documentat prin icoane și chipuri — împărțite fiind în VIII grupuri — comandate de dânsul anume spre scopul acesta. Icoanele și chipurile au fost purtate printre popor, cea ce a făcut mare efect. Inteligența văzând aceasta a rugat pe dl David ca prelegerea să o repeteze și în Ardan. A doua prelegere a fost a dlui Gregoriu Șuteu inv. în Bârla despre Curățenie. A fost ascultată cu mare interes.

Prelegătorul s'a ocupat cu curățenia locuinței, a trupului, a nutremântului și a îmbrăcămintei. A documentat prin exemple vii datinele rele ale necurățeniei încuibate în multe familii ale poporului nostru dela sate.

A treia prelegere a dlui Pompei Bojor a rămas, neputându-se prezenta din cauză de morb.

După prelegeri a urmat masă comună în școală — fiecare din straița proprie, în decursul căreia veselia a fost la culme. Sărbătoarea zilei însă a ridicat-o trei rânduri de călușeri.

Rândul prim au fost junii din comuna

Sântioana, având ca vâtav pe tinărul inv. Florian Nistor. Au jucat frumos deși numai de câteva săptămâni a început vâtavul a instrua.

Rândul al doilea au fost junii din comuna învecinată Șerling având ca vâtav pe tinărul inv. Augustin Moldovan din Nusfalău-Șerling. Au jucat foarte corect stărnind admirația tuturor.

Rândul al treilea au fost junii din comuna Budacul român având ca vâtav pe junele Vasile Botirlă fost sergent în Bosnia. Acurateța militară sa văzut și aici, deoarece la stăruința poporului au trebuit ca se mai repeteze odată atât călușerul cât și Romanul și bătuta. S'a început apoi jocul care a ținut până dimineața.

Școala a avut un venit frumos alăturându-se la fondul început în anul trecut. Luminișul al doilea se va ținea în Ardan la 8 Febr. a. c. ca prelegători sau designat Ioan David not. cercual Șoimuș, Ioan Timari preot în Bârla și Gregoriu Șuteu învățător Bârla.

„Luminișanul“.

Reviste.

Alianța balcanică. Excursiunea ministrului prezident grec Venizelos, la curțile Europei, vizita primului ministru sârb Pasici la Petersburg și întrevvedereea acestora la București este senzația zilei. Presa constată unanim, că consfăturile ministrilor Greciei, Serbiei și României la București e de o importanță epocală. Ziarele vorbesc chiar de o alianță balcanică încheiată de aceste trei state, cu scopul menținerii păcii dela București, și excluderea unei noi conflagrații în peninsula balcanică. Se zice, că România și Serbia s'au angajat, ca în cazul unui războiu greco-turc să conzidere încuviințarea trecerii trupelor turcești pe teritor bulgar, de casus belli și imediat să mobilizeze. Ceeace neliniștește mai ales cercurile noastre politice este împrejurarea, că la temelia acestei alianțe se presupune a fi Rusia. Mai ales că atât Venizelos cât și Pasici au fost mai înainte la Petersburg, de unde au venit la București de bună seamă cu instrucții hotărâte în această privință.

De mare importanță sunt însă pertractările acestor trei țări privitoare la viitoarea lor politică economică. România a căzut de acord cu Serbia pentru construcția unui pod peste Dunăre între Țigănești și Brza-Palanka. Lucrările se vor începe în primăvara acestui an, și se vor face pe cheltuiala ambelor state. Proprietatea podului va fi comună. Ambele state s'au angajat, că în termin

de doi ani vor construi și linia ferată ce duce peste pod, și carea va lega rețeaua căilor ferate române de cele sârbești. Insemnătatea acestei linii ferate este din punct de vedere strategic uriașă. Dar tot atât de mare este din punct de vedere economic. Prin această linie România capătă două debușuri însemnate la mare. Unul la Salonic și altul probabil la Durazzo, ori alt punct, pe care îl va designa diplomația Europei pe seama Serbiei ca recompensă pentru cedarea teritoriilor albaneze ocupate.

Diverse.

Rugăm pe Stimații abonați, să binevoiască a-și renoi abonamentele și cei ce sunt în restanță cu abonamentele pe anii trecuți să-și achite datoriile. Foaia nu se poate susține fără abonamente plătite înainte.
Red. și Administrația.

Concurse. Cu termenul de 1 Martie a. c. se curentează următoarele stațiuni învățătorești: Stațiunea de învățător din Chiciudul-de-câmpie, districtul protop. Cătina. Stațiunea de cantor-învățător din Lita-română, districtul protop. Indol, și stațiunea de cantor-învățător din Teaca districtul protop. Fărăgău.

Alegerile pentru cameră în România. Colegiu prim de cameră din întreaga țară a avut de ales 77 deputați. Au reușit 54 liberali, 5 conservatori, 5 conservatori democrați și s-au declarat 13 balotagii.

Școala de menaj din Sibiu. „Se anunță onor. publicului că cu data de 15 Febr. se începe cursul al II-lea (cursul de primă-vară) la școala de menaj a „Reuniunii femeilor române din Sibiu“. Condițiunile de admitere precum și alte deslușiri, se găsesc în prospectul publicat în luna Ianuarie a. c., iar înscrierile se primesc la ori și ce oră — la cancelaria școlii din Bergasse Nrul 9.

Diadochul Greciei în Sârbia. După vizita dela București principele George al Greciei prin Budapesta a plecat la Belgrad, unde a fost primit cu toate onorurile.

„La prânzul de gală, care a avut loc Sâmbătă la palatul regal din Belgrad în onoarea Principelui moștenitor al Greciei, Regele Petru, în cuvântarea pe care a ținut-o a urât bună venire Diadochului spunând între altele: Ridic paharul meu în onoarea Alteței voastre regale precum și pentru fericirea M. S. Regelui Constantin, scumpul și gloriiosul meu aliat, pentru prosperitatea Greciei și pentru armata ei, care s'a acoperit de glorie.

Diadochul a răspuns amintind legăturile strânse, cari unesc Sârbia și Grecia, a băut în sănătatea și fericirea Regelui, a Principelui moștenitor Alexandru, pentru prosperarea Sârbiei și pentru viteaza armată a Regelui Petru.

Diadochul a înmănat Sâmbătă Regelui Petru două medalii: una pentru regele Sârbiei, cealaltă pentru Principele moștenitor Alexandru. Când Regele Petru a făcut ieri o vizită Diadochului, i-a remis medalia sârbească pentru războiul precum și marele cordon al Stelei lui Karageorge“.

Act de mulțumită. Comitetul „Reuniunii femeilor române gr.-cat.“ din loc, în ședința din 11 Februarie, luând act de rezultatul serei orientale din 24 Ianuarie, care a realizat în beneficiul reuniunii un venit curat în sumă de cor. 394.12, se simte plăcut îndatorat a aduce cele mai călduroase mulțumiri și dela acest loc tuturor, cari au contribuit cu mâncări și beuturi, ce s'au vândut în beneficiul reuniunii, în special: Excelenței Sale Dlui Dr. Victor Mihályi de Apșa, mitropolit, Ilustrității Sale Dr. Vasile Hossu, episcop în Gherla, doamnei Luiza Banfi, dsoarei Eliza Bodocan, doamnelor: Maria Caliani, Leontina Ciura, Livia Domșa, Elena Fodor, Amalia Grama, Miți Gaja, Lucreția German, Cornelia Hodoșiu, Cornelia Maior, Rosa Muntean, Georgina Muntean, Cornelia Moldovan, Otilia Mureșan, Otilia Dr. Negruțiu, Paraschiva Negruțiu, Rafila Negruțiu; Elena Nestor, Amalia Papiu, dsoara Helen Podoabă, vād. Elena Dr. Pop, vād. Ana Pop, Elena Pop n. Oltean, vād. Ana Pop, Camila Dr. Pop, Elena Dr. Prie, Virginia Precup, Selma Precup, Valeria Radeș, Leontina Dr. Rațiu, dsoara Mariți Rusan, Rozica Șerban, Roza Solomon, Augusta Dr. Szabó, Maria V. Suci, Elena Trifan, Victoria Ungurean, apoi domnilor Dr. V. Hâncu și Dr. E. Solomon.

Mulțumește dsoarelor și domnilor cari au avut rol activ la serată; a) ca diletanți: Dsoara Lucia Mureșan și Valy Pop, dl. Ioan Arieșan, I. Voicu,

b) *la jocul serpentin:* Dș. Mărioara Maior, Geni Pop,

c) *la jocurile naționale:* Dș. Dora Fodor Letiția Mureșan, Eugenia Pop, Gabriela Roșianu,

d) *ca vânzătoare la șatra cu beuturi:* Dna Augusta Dr. Szabó, dș. Veturia Denghel, Eugenia Pop,

e) *la șatra cu prăjituri:* Dș. Helen Podoaba, Miți Pop, Lucreția Moldovan,

f) *la șatra cu cafea turcească:* Dsoara Lucia Mureșan, Alma și Lia Hodoșiu,

g) *la șatra cu ceai:* Dș. Valy Pop, Mărioara Maior,

h) *la fripturi:* Dna Elena Trifan, dș. Elena Muntean, Otilia Pop, Emilia Colt, Rozeta Florea și Elena Câmpian.

Mulțumește în sfârșit întregului public românesc din Blaj și jur, care ni-a onorat cu prezența și a contribuit la buna reușită a seratei aranjate de reuniune.

Blaj la 11 Februarie 1914.

Pentru comitet.

vād. Elena Dr. Pop
presidentă.

Gavr. Precup
notar ad hoc.

Convocare. Pe baza §§-lor 11 și 20., p. 8 din statute, membrele Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei, împreună cu toți cei ce doresc sprijinirea și înaintarea Reuniunii noastre, prin aceasta să invite a lua parte la *adunarea generală* ce se va ținea în Deva, Sâmbătă, 21 Februarie n. 1914, la 2 ore d. a., în localitățile „Casinei române“. Elena Pop Hosszu-Longin, prezidentă. Dionisiu Ardelean, secretar.

A V-a adunare generală ordinară a „Reuniunii de înmormântare din districtul protopopesc gr.-cat al Sibiului“ s'a ținut Duminecă în 8 Faur, în localul școlii populare române gr. cat. din Sibiu sub prezidiul directorului Iuliu Bărdosy. Aceasta însoțire cu capetul anului 1913 număra 1379 membrii la intratele și eșitele anului aflăm 12621.94 cor. Cazuri de moarte s'au ivit în decursul anului 76 după cari s'a plătit moștenitorilor legali ai membrilor răposați considerabila sumă de 9206 cor. drept ajutoare statutare. Reuniunea dispunea cu 31 Dec. 1913 de un fond efectiv de ajutorare de cor. 6850.38 și de un fond de rezervă de binefacere cor. 1494.03 plasate la institutele „Albina“ în Sibiu și „Patria“ în Blaj. Avera totală a reuniunii se ridică la peste 20.000 cor. Iată o cooperativă, care o onorează pe cei ce au înființat-o și pe cei ce conlucra la prosperarea ei și care pe lângă puțină contribuție materială este un izvor nesecat de ajutorință pentru fii poporului nostru în cele mai grele momente. Numai de s'ar pătrunde toți conducătorii satelor noastre preoții și învățătorii de importanță și binefacerile unei astfel de tovarășii și ar face să înțeleagă și masele mai largi ale poporului lucrul acesta.

Membrii sunt împărțiți în 4 secții. Cu primirea de membrii noi sunt încredinți: directorul Iul. Bărdosy și cassarul Romul Botezan în Sibiu.

Petrecere în Cluj. Clubul Sportiv invită la petrecerea ce va da în ziua de 28 Februarie 1914 st. n., orele 9, în toate salele din parter ale hotelului „Newyork“. — Petrecerea se dă în beneficiul clubului. — Toaletă simplă și port românesc la dansatoare. Cele mai frumoase costume se vor premia. — La miezul nopții table-de-hôte: 3 coroane de persoană. — Tango și Two-step. — Taraf de lăutari escelent. — Intrarea: 4 coroane de persoană, 10 cor. de familie. Adresa cassierului: Octavian Meret strada Szentegyház nr. 6. II. Informații de tot felul se pot lua dela dl Romeo Dan str. Deák Ferenc nr. 44. De locuințe se va îngriji: dl Tarquiniu Priscu str. Király nr. 18. Bilete de Table-de-hôte se găsesc la dl Eugen Roșescu str. Kossuth Lajos 26 (Vatra).

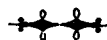
Petreceri. Damele române din Alba-Iulia invită la balul costumat, care se va ținea Joi, la 26 Februarie st. n. 1914, în „Reduta orășenească“. Inceputul la 9 ore seara. Prețul de intrare: de persoană 4 cor. de familie 10 cor. Pentru dame costumul național este obligator. Venitul este destinat „Reuniunii femeilor române din Alba-Iulia și jur“, care se înființează.

Posta Redacțiunii.

Mai multor colaboratori. Fiți cu răbdare. Vor apărea pe rând, când ne va îngădui spațiul. Ce e bun, îi vine rândul. Dar trebuie să ținem seama mai întâi de ce e actual.

Un preot târnăvean. Îți mulțumim pentru dragostea și interesul ce-l porți față de „Reuniunea noastră de temperanță“. Propunerile ce ni-le faci, după cum știi, de mult ne frământă și pe noi. Dorința noastră e: *prudință și discrețiune în tot timpul și în tot locul.*

„Reun. d. temp. a clericilor d. Blaj.“

Partea Literară.

Hirotonirea a doua alui Atanasie Anghel e „necontroversă“.

— Răspuns pâr. dr. Ștefan Pop. —

(Continuare și fine).

2. O altă dovadă pentru hirotonirea a doua a lui Atanasie e scrisoarea din 3 Martie 1702, prin care mitropolitul muntean Teodosie îl escomunică pe Atanasie pentru trecerea la unire. În scrisoarea aceasta se spune negru pe alb „Forsan cogitasti te per assumptionem duplicis consecrationis maiorem honorem obtenturum et iste honor oculos animi tui excoecavit ut non videris secundam illam consecrationem nullam fuisse consecrationem sed comoediam“¹⁾.

3. Al treilea document adus în sprijinul afirmației mele, e istoria unirii scrisă de iezuitul Freyberger în 1702, va să zică la un an după hirotonirea a doua a lui Atanasie²⁾. Freyberger și-a scris istoria pe baza așa numitelor „relationes castrenses“ și a informațiilor iezuitului Neusanter, care pe timpul acela petrecea în Viena și era „Athanasii theologus ac consiliarius“³⁾. Freyberger scrie în istoria sa, că Atanasie a fost hirotonit episcop în 25 Martie 1901 într-o capelă a iezuiților de la s. Ana (în Viena) de primatele Kollonisch cu asistența episcopilor din Győr și Nyitra. O informație deci exactă, amănunțită și sigură. Sigură pentru cine știe ce înseamnă un document!

4. O altă dovadă e scrisoarea din 7 Maiu 1701 adresată de Andriș Banoli Brașovenilor. Banoli scrie: „dau de știre dumniavoastră de lucrul cel mare, care a făcut vlădica spre piarderea legii creștinești. Venind dela Beci am înțeles dela oamenii lui, cari au fost cu dânsul la Beci, cum el, să știți dumniavoastră, s'au popit popistășește și s'au vlădicit“⁴⁾.

Avem deci patru documente contemporane, cari nu lasă nici cea mai mică umbră de îndoială, că într'adevăr Atanasie Anghel a fost hirotonit de două ori.

Ce face pâr. dr. Ștefan Pop în fața acestor documente? Dsa face un lucru, pe care n'aș fi crezut nici odată, că e în stare cineva, oricine, a-l face. Și e deplin convins, că scrie „critică istorică“. Privitor la Hevenesi Știința Sa are două dificultăți: întâiu, nu-și poate explica „cum ajunge Hevenesi în timp de iarnă la Cluj“. A doua dificultate: Noi n-am văzut hirotonirea a doua alui Atanasie și astfel Hevenesi, care a văzut-o ar trebui s'o dovedească, căci „de aceea a scris ca să-i credem“. Aci pâr. dr. Ștefan Pop citează din Evangelia s. Ioan (20, 31). Dificultățile acestea sunt, cum poate vedea orice cetitor, ridicole. Ce importanță poate avea cunoașterea feiului cum

¹⁾ Nilles, Symbolae I, 344—45.

²⁾ Manuscriptul lui Freyberger se păstrează în Viena în „Haus—Hof und Staatsarchiv“ secția Ungaru nr. 364.

³⁾ Nilles, Symbolae I, 274.

⁴⁾ Sterie Stinghe, Documente privitoare la istoria Românilor din Șchei. I p. 12.

a ajuns Hevenesi la Cluj? Sigur nu cu balonul, nici cu aeroplanul, nici cu... vaporul. Aceleași însușiri le are și dificultatea a doua. Hevensi, ca să-i credem, nu trebuie să aducă nici un „act“. Cel mai puternic „act“ din lume e văzutul. Și Hevenesi a văzut hirotonirea a doua și văzându-o a scris despre ea. Sau doar s. Ioan Evangelistul, pe care-l citează dsa aduce vre-un act pentru confirmarea celor povestite? Nici unul, ci ne spune ce a văzut și noi credem, „pentru că adevărată e mărturia lui“ (21, 25).

Despre „chirograful“ lui Freyberger ne spune, că „are numai putere probatoră (sic!) accesorie și insolidum cu înscrisul (?)“ lui Hevenesi, ce dacă ar fi greșit, atunci actul Freybergerian cade de sine, neavând din firea sa (ah!) vre-o legătură cu alte documente favorizatoare hirotonirii a doua“. Am reprodus „argumentația“ întregă pentru ca cetitorii să poată admira în toată splendoarea ei pe lângă agerimea de spirit și calitățile stilistice ale „înscrisului“ Științei Sale.

Freyberger și-a scris lucrarea în 1702, Hevenesi a scris epistola în 1711. Cum poate deci atârna cel dintâiu dela acest din urmă?! Ne mai spune dsa, că mărturia lui Freyberger cade neavând „din firea sa“ legătură cu celelalte documente „favorizatoare hirotonirii a doua“. Orice om chiar lipsit de simțul istoric, având însă alt simț, știe că un document cu atât e mai prețios cu cât e mai independent și mai fără legătură cu alte documente. Pâr. dr. Ștefan Pop însă crede, că valoarea unui document se judecă după criteriile cu cari își judecă dsa operele. Despre mărturia lui Banoli ne spune, că „stă dacă e puternic Hevenesi să o pună pe ea să stea“. În notă citează epistola s. Pavel către Romani 14, 4. Adevărat „trunc Marghioalo“! Scrisoarea lui Hevenesi din 1711 „pune să stea“ pe-alui Banoli din 1701! Dificile est... non ridere.

Iată însă dovezi, cari vor convinge și pe cel mai optimist cetitor, că pâr. dr. Ștefan Pop nu poate înțelege nici cel mai limpede text:

1. În nrul 17—1913 al „Culturei creștine“ (p. 529) am scris următoarele: „Freyberger zice... la pag. 16 a manuscriptului său, că statul catolic ardelean i-a spus lui Baranyi în *toamna anului* 1697 să nu amintească împăratului de chestia unirei Românilor. În afirmația aceasta nu e nimic ne firesc. Teofil, începătorul unirei murise; calvinii luptau din toate puterile să așeze în fruntea bisericii noastre un „ortodox“ veritabil, care să fie în stare a se opune „ispitelor“ iezuiților. Astfel l-au ales pe Atanasie Anghel, care tocmai atunci plecase la București, deci la un mitropolit ortodox la hirotonire. Chestia unirei sta deci ca „frunza pe apă“ cum zice Românul, și astfel era firesc, ca statul catolic să spună zelosului iezuit Baranyi să nu amintească împăratului de o chestie încă atât de nesigură“. Am citat apoi cuvintele aceluiaș Freyberger „ast zelus Eminentissimi Cardinalis et hortamenta fecerunt ut primum negotiorum momentum in unione cudenda Baranius poneret“. Acum ascultați cum „combate“ dsa: „Dar să fi tot vrut să tacă Baranyi la Viena, nu putea, căci cum bine se știe în 1697 în Martie, Teofil ținu sinod de unire, apoi în 10 Iunie a aceluiaș an (sic!) 12 protopopi se alăturară la hotărârile sinodului unionist din

Martie. Actele fură îndată trimise la Viena pin Baranyi, ma clerul îl trimise în scurt timp după aceea și pe Baranyi la Viena. Deci prin Iunie Baranyi a trebuit să fie deja în Viena. S'a înapoiat însă în grabă acasă și în Septembrie 1697 din nou a călătorit acolo“. O adevărată luptă cu morile de vânt. Eu nu am vorbit despre călătoria prima (Iunie 1697) alui Baranyi, al cărui scop a fost tocmai rezolvirea chestiei unirei ci de a doua întâmplată după moartea lui Teofil și înainte de întoarcerea lui Atanasie din București, când intrădevăr chestia unirei sta ca „frunza pe apă“. Documentul publicat de Nilles (p. 181) — pe care dsa, o afirmă încodată, sau nu l-a „frunzarit“ sau nu l-a înțeles — ne spune despre nou alesul vlădica Atanasie „cui nulla tunc mens de unione fovenda aut amplianda“, iar alt document publicat tot acolo (p. 192—93) zice, că nici chiar repetițiile încercări ale lui Baranyi de a-l câștiga pe Atanasie, n-au avut alt rezultat decât „spem solam et reciproci affectus indicia“. Iure astfel de împrejurări afirmația lui Freyberger e foarte firească, mai ales dacă ne gândim, că Baranyi n'a făcut călătoria a doua — despre care am vorbit eu — în cauza unirii, ci din alte motive. În acelaș document cetim (p. 193) „Vienam advectus (Baranyi) Septembri mense, pedens in Aula s. Unionis negotium, Cardinali Kollonichio auctore, principe loco suis ad Caesarem postulatis inseruit“. Comparați acum informația aceasta cu aceea a lui Freyberger: „ast zelus Eminentissimi Cardinalis et hortamenta fecerunt ut primum negotiorum momentum in unione cudenda Baranius poneret“ și apoi admirați „spiritul critic“ al admirabilui meu adversar.

2. În nrul 17—1913 al „Culturei creștine“ p. 527 am scris următoarele: „Dsa (pâr. dr. Ștefan Pop) zice, că Hevenesi a putut să greșească. A putut fiindcă în 1711 poate n'a mai avut la îndemână actele unirii, apoi mai era și bătrân (55 ani!) și „esofat“ și a și murit în 1715“ etc. În nrul 9 al „Unirei“ dsa „combate“: „apoi nu stă nici ceea ce mai zice dsa (Păclișanu), că Hevenesi a fost de 55 de ani când a decedat. A fost de 59“. Unde am zis eu, că Hevenesi a fost, când a decedat, de 55 de ani? Din textul reprodus mai sus, pentru a căror înțelegere ajunge știința cetitului și puțină știință de românește, se vede limpede, ce am zis eu, că adevărul Hevenesi a fost nu când a decedat (1715), ci în 1711 de 55 de ani. Și apoi dsa se miră, că redacția „Culturei creștine“ i-a dat creștinescul și binevoitorul sfat de a-și lăsa articolul „neplăsat“!

Va să zică hirotonirea a doua alui Atanasie e sigură „necontroversă“. Siguranța aceasta isvorită din *documente* nu din *combinații* (în aceste pâr. dr. Ștefan Pop e de o forță inepuizabilă!) nu poate fi sgduită de dificultățile produse de anumite actententioase, cari par a spune contrarul (reversarul din 7 April (?) 1701 alui Atanasie etc.). Contrazicerile aceste trebuie explicate. Aci, fiind vorba de combinații, dsa ca „specialist“ în materie, va avea un larg teren de activitate. Dar „non ultra crepidam“!

Zenovie Păclișanu.

F. X. Wetzel.

Calea spre fericire.

— Pentru tinerime. —

Trad. de: P. A. N.

(Continuare).

Chiar și jocul de bile, cu toate că, e așa de folositor corpului, încă duce la mizerie. Am cunoscut un tinăr, care deși avea câștig mare, totuși nu s'a putut ridica din datorii, și nici părinților lui lipsiți nu le-a putut da nici un ajutor: era un pătimaș jucător de bile; într-o singură seară a prădat 63 cor. și 50 fil.

5. *Restrange-ți trebuințele.* Decedatul deputat englez Iosif Brotherton a lăsat ca pe statua sa să pună următoarea inscripție: „*Bogăția mi-a stat nu în mărimea averii, ci în micimea trebuințelor*”. El, de pe treapta cea mai de jos — căci era un simplu lucrător într-o fabrică — prin omenie, sirguință, punctozitate și prin lăpădare de sine s'a ridicat pe cea mai înaltă dreaptă în stat. „Cine-i cel mai mare bogat?” a întrebat Cleantes. „Acela, care e mai sărac în poftă” răspunde înțeleptul.

Mai înainte vreme numai oamenii mai bogați mergeau Dumineca la câte un păhar de vin sau bere, pe când în ziua de azi, putem vedea crișmele pline de tineri, cari abia și-au scuturat hainele de praful școlilor. Înaintea astorfel de oaspeți un birtaș simplu din Elveția, s'a îndatinat a pune, în locul sticlei cu bere, o sticlă cu lapte. Numai cât astfel de birtași aflăm foarte arareori! Iubite tinere, părăsește beutura și fumatul, și îți vei putea aduna în scurtă vreme, o sumă frumoasă, și pe lângă aceea vei fi și cu mult mai bun și mai sănătos. „Acela e tare cu advărat, care se știe învinge pe sine; așa de tare încă poți fi, iar de nu te vei învinge pe tine însuși, ești sclav”.

Un tinăr bavarez s'a dus în străinătate să învețe treburile brânzăritului. Prin sirguință a câștigat simbrie frumoasă. Afară de aceea era și foarte cruțător. În crișmă mergea numai foarte arareori Dumineca; iar în zile de lucru nu mergea nici odată. Tot ce a putut economisi, a pus în bancă; iar după scurgerea alor patru ani, după cum arată libelul său de depunere, capitalul cu interesele intereselor făcea în sumă rotundă 2000 coroane.

În anul 1841 Decembrie 31, a intrat în Roma Spithöwer, un legător de cărți sărac ca vai de el, cu un suman rău în spate și cu 4 fileri în buzunar. Fiindcă era bun și cruțător, Dumnezeu i-a binecuvântat lucrul și întreprinderile așa, că după 50 de ani în 1891, în 31 Decembrie, a avut chiar atâtea milioane, câți fileri avuse la început. Zina aceasta și-a serbat-o cu mai mulți oaspeți înalți și pietini iubiți, dându-le un prânz și făcând un mare dar săracilor.

Un ziler, acasă, nu făcea nici o ispravă. Tot ce câștiga, trebuia să risipească Dumineca cu prietini răi. Dar ajutorat de rudele sale, s'a dus în America. Acolo a intrat în serviciu la un țaran. El căpăta o simbrie mare, căci era muncitor priceput. Țaranul locuia într-o regiune lăaturalnică și astfel a fost lipsit de orice prilej, ce l'ar fi dus la beutura. Astfel, apoi, câștigă în decurs de 6 ani 5000 cor. I-se făcu însă dor, să

se întoarcă în Europa. Dar abea sosi iarăși în patrie și se amestecă în societatea vechilor săi tovarăși de beutura, începându-și de nou viața cea desfrănată. În 3 luni din cele 5000 cor. abea i-au mai rămas câteva. S'a dus apoi a douaoră în America, a cruțat iarăși 6 ani, și-a zidit apoi o casă, iar acum e bogat și fericit.

Ce mai zici Gottlieb? întrebai nu de mult pe un om, al cărui ficior învățase brutăria, și acum era în America. Foarte bine, zise părintele. Ficiorul ne trimite în fiecare lună câte 100 cor.

Vedeți dară, că toate aceste sunt cu putință, dacă vă veți lăpăda de voi înși-vă dacă veți cerceta cât mai rar crișmele dacă veți lăsa fumatul, care de altcum e foarte stricacios sănătății, dacă numai arareori veți cheltui pentru poftă și plăceri, și dacă veți fi simpli și modești în îmbrăcăminte și în pretenziunile voastre. Judecă tu singur, iubite tinere! Tu, începând dela 16 ani, în fiecare săptămână, cheltuiești pentru fumat și beutura, în termin mijlociu cam 150 cor. Ce sumă ai avea dacă acești bani i-ai depune în bancă în decurs de 30 ani? Socotește lângă aceștia interesele, și interesele intereselor după 30 de ani?

O, măcar de ar avea fiecare tinăr un libel de depunere. Dacă numai odată de douăori ai face depuneri, atunci ai afla bucurie în a cruța. Cine are un libel de depunere, cine privește, cum crește capitalul său ca și arborele până când el doarme: acela află plăcere și cruță și mai departe. Începutul, mai ales la cruțare, e foarte greu. Pe tinăr, care nu e prea obicinuit cu bani îl gădila în buzunar; el se obicinuieste cu fumatul, cu vinul, cu berea, pentru că zice: am bani și mâne voi câștiga alții; — așa îi cresc trebuințele, cari costă tot mai mult pe când venitele, cari nici lui singur nu-i ajung, nu cresc. Unii s'au căit foarte amar, că banii câștigați în tinerețe nu i-au grijit. Dacă mai târziu au voit să întreprindă ceva, n'au putut, căci n'au avut cu ce, iar alții nu i-au ajutat, căci nu credeau, că aceștia în viitor o să fie cruțători. Ceeace n'a învățat Ionel, nu va învăța nici Ioan. Și de regulă mai urmează după toate acestea și câte-o căsătorie prea de timpuriu, nesocotită, — și iată mizeria. Din contră, cât de vrednic de stimă e un tinăr treaz, cumpătat, care în zile de plină putere și sănătate se îngrijește de viitor! Nu tot ce se face de timpuriu, e înțelepteste făcut; iar îndreptarea niciodată nu e târzie! „*E zadarnic cuvântul dojenitor al părinților, zadarnică pilda și amenințarea măiestrului tău, de nu te vei sili însuși să te învingi*”. (Weber).

În anul 1848 iute ca focul s'a lățit prin Europa vestea, că în depărtatul apus ar fi o țară unde aurul se poate afla cu grămada în părae, râuri, fluvii, în pământ și în stâncile bătute de ploii și de vânturi. Oaspeți din toate părțile, roiuri de oameni dornici după aur s'au îndreptat spre California să caute aur, să se îmbogățească și să ducă o viață fericită. Însă aurul cel ușor de câștigat, n'a adus nici o bucurie, aproape toți băeșii au rămas săraci. Marschall, cel care mai întâiu a aflat aur, în ultimii ani ai vieții a tânjit de pe o zi pe alta numai din dăniile inimilor milostive. Generalul elvețian Sutter, soț al lui Marschal, numai cu câțiva ani înainte a murit în casa săracilor din Washington.

Iubite tinere, patria aurului pentru tine de aici încolo să fie: sirguința, cruțarea, simplitatea și îndestulirea cu puțin¹⁾. În acest pământ sapă adânc și vei afla adevărata fericire. „Pe celce îți-ar zice, că și fără diligență și cruțare; te-ai putea îmbogăți nu-l asculta; acela-i un șarlatan”. Iar dacă ai câștigat vre-o dată ceva, nu-ți mai bate capul și cu speculații.

An de an pier mii de bărbați numai pentru speculanța lor după bani, și duc sute de mii de alți oameni la nefericire. Un singur ram al speculanței cunosc eu, care sigur ne va conduce la câștig totdeauna, și niciodată la pierderi; acesta este: *an de an să spesăm tot mai puțin decât încasăm, iar diferența să o folosim înțelepteste*.

O foarte bună întrebuintare a banilor cruțată va fi darea de elemozină. Cruțarea niciodată să nu se schimbe în sgârcenie. În cimiterul sf. Mihail din Venetia pe multe monumente putem ceti nume de ale principilor trufași, și între acestea și numele lui Giovanelli. Acest principe fusese cel mai bogat om al patriei sale; prin cruțare și-a câștigat o avere foarte mare, însă celor săraci numai foarte arareori le da câte ceva. Când a murit, cerșitorii Venetiei i-au oprit cu puterea înmormântarea pompoasă; și pe principele bogat și puternic l-au dus în cimiter răpindu-l pe o gondolă, iar cortegiul funebru i-l'au făcut miile de blăstămuri ieșite din mii de guri flămânde. Acesta-i blăstamul sgârceniei! Deci fi-i cruțător, dar nu sgârcit! Dă bucurios săracilor din prisosința ta, și alinează după puteri, lipsa nefericiților. Aceasta îți va aduce apoi o nouă binecuvântare peste avere. „Cel ce ajută celor săraci Domnului îi dă împrumut; Acela iarăși i-o va răsplăti” (Cartea pild. 19, 17).

(Va urma.)

Proprietar, editor: Vasile Moldovan.

Redactor responsabil: Augustin Gruția.

Nr. 9187—1913.

EDICT.

Consistorul arhiepiscopesc gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș provoacă prin aceasta pe Onoratul Ilariu Viciu, administrator parohial gr.-cat. din Erneiul-mare, ca în termen de o lună de zile să-și reocupe parohia, pe care a părăsit-o arbitrar, fără concesiune dela auctoritatea sa superioară, căci la caz contrar va fi lipsit de parohie și aceasta se va completa.

Blaj, din ședința conzistorială, ținută la 3 Februarie 1914.

(7) 3—3

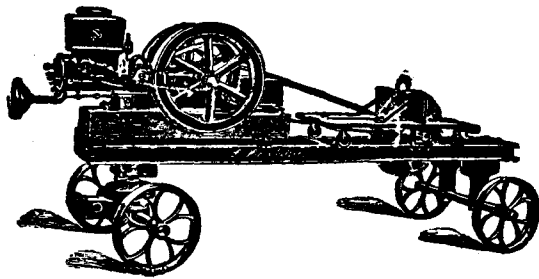
¹⁾ Celce se îndestulește cu puțin totdeauna are prea mult — zice un om cuminte. Nota Trad.

In atențiunea tăetorilor și-a
comersanților de lemne!

Inainte de a-ți prevedea atelierul
cu motor, nu întârzia a cere preț-
curentul nostru ilustrat cu
fireze și bârzi cu motorul
original american

WATERLOO

despre cari e știut în general, că s'au
dovedit pretutindenea de celea mai bune

Se poate afla numai la **DÉNES B.**
societatea comandită:
Budapesta, V., Lipót-Körut 15
Coală de preț și deslușiri gratuite.

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din
vieța noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Semi-
narului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat
220 cor.

Balsamul apotecarului A. Thierry

este neîntrecut în efect la boalele de plumâni și
piept, alină catarul și curmă durerile cauzate de
tusă. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și
ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgârciurilor de stomac și
colică. Vindecă vâna de aur și curățește rinichii, dă apetit, și
ajută la mistuire. S'a dovedit de leac excelent la dureri de dinți,
la dinți găunoși, la mirosul gurei folosită ca apă de dinți întăre-
ște gingiile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură.
Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă tot felul de
rane, orbaț, beșici provenite din ferbințea, unflături, negei, ar-
sură, membre înghețate. În contra durerilor de urechi e un
leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri
obvenite, mai ales la influență, coleră și alte boale.

Să scriem la apoteca:

THIERRY A. «Îngerul păzitor» în **PREGRADA**
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 duple, ori 1 specială mare 560 K.

La comande mai mari se dă rabat cuvenit. (68) 12—25

Se află de vânzare.

Portretul Esceleției Sale **Dr. Y.**
Mihályi arhiep. și metropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime
32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria
Seminarială.*

Se află de vânzare la *Librăria
Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 430 cor. fco. Mărime
icoanelor 4⁵/₁₀ cm.

A APARUT și se află de vânzare la *Librăria
Seminarială din Blaj:*

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sâr-
bători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfin-
ților preste an după rânduiala bisericii răsăritului
de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.

„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și
cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile le-
gate în 2 volume cu călcăiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux
face 44 coroane.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premiu ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
finea anului 1912 K. 5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate „ 5,458,689.48
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912 } foc „ 183,667,241.—
} viață „ 11,740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.603,400.—

Prospete și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(8) 10—?